

1) שולחן ערוך סיי קכד

ד כששליח ציבור חוזר התפלה הקהל ח יש להם ⁽¹⁾ לשתוק ולכוין לברכות שמברך החזן ולענות **אמן** (ב) ^[מ] ואם אין תשעה ^(ח) מכוונים לברכותיו קרוב להיות לברכותיו לבטלה לכן כל אדם יעשה עצמו כאלו אין תשעה וזולתו יכוין לברכות החזן:

2) ט"ז סיי קכד יכוין: (ב) ואם אין תשעה מכוונים. מזה נראה שאין מנרפים למנין מי שאינו שומע, אע"פ שהוא

4) שולחן ערוך סיי נה

ו ^[ט] אם התחיל אחד מהעשרה להתפלל ^(ט) לבדו ^(ז) ואינו יכול לענות עמהם (ד) או שהוא ישן אפילו הכי ח מצטרף עמהם:

5) שולחן ערוך הרב סיי נה

ז אם התחיל אחד מעשרה להתפלל תפלת י"ח לבדו ואינו יכול לענות עמהם אע"פ מצטרף עמהם ^(ס) וה"ל לבי או ג' או ד' כל שנשאר הרוב שעונין אמן אין עניית המיעוט מעבכת ^(ס) שאין אמירת דבר שבקדושה ב' תלוי בענייתו רק שיהיו שם ^ע שנאמר ^ע ונקדשתו בתוך בני ישראל על כל עשרה שהם בני קדושה שכונה שורה עליהם ^ע ויכולים לומר דבר שבקדושה (כגון קדיש וברכו או אפילו קדושה אם הש"ץ לא התפלל עדיין בלחש לעצמו ^ע אבל כשהש"ץ חוזר התפלה פעם ב' צריך לומר שיהיו מ' שומעין ועונין אמן אחריו שלא יהיה ברכותיו לבטלה כמו"ש סימן קכ"ד ט'):

6) מגן אברהם סיי נה

לדבן: ח מצטרף עמהם. לזכור כי עשרה שכינתא שריא. וכמו הר"ל [בן] חנין סימן ט"ו ואולי לפי זה הוא הדין ג' או ד' ונשאר הרוכ, עכ"ל. ולי נראה לזמן לבקל

ולא ב', אף גבי יסן דוקא ח' ולא ב'. וכמו מהרי"ל [סס] אע"ג דכתב הר"ש [שו"ס כלל ד סימן יט] דבעינן שיכונו ט' לזכרת הש"ץ כמו שכתב סימן קכ"ד סעיף ד', לא נהיגין הכי, דהא חזינן דלפילו מי שמשיט ואינו שומע מלנטרף: א נכון שהאחרים. ולס

7) משנה ברורה סיי נה

דאורייתא כמו לענין בדיקת הריאה: ח (לב) אחד מהעשרה. הוא הדין (כט) יותר מאחד, ובלבד שישארו רובם שאין מתפללים שמונה עשרה ויכולין לענות עמהם. (כט) ויש מחמירין ביותר מאחד. ובישן, בוודאי (ל) אין לצרף אפילו במקום

11) משנה ברורה סיי סט ס"ק ח

דעת הרב"ז דאין לנהוג דין עובר לפני התיבה אלא אם כן יש בהם על-כל-פנים אחד שלא התפלל עדיין. וכתב המגן אברהם: מיהו נראה לי, דאם אין שם ששה שלא התפללו לא יתפלל השליח ציבור בלחש, רק יתחיל מיד בקול רם, דהא צינר הכוונה בהחזרה בזה הוא רק משום קדושה, ויארמג' ראשונות בקול רם והשאר בלחש, אבל כשיש רוב מנין הם כמו צבור גמור. ועיין בכיארור הלכה: (ט) יקרא עובר וכו'. ואין זה מצוי כהיום, (י) משום דרגילין לפרוס על שמע בשביל המתאחרין

10) תשובות והנהגות ח"א סיי קד

ולפי זה ההלכה מבוארת, שנכון להמתין שיהיו תשע ראויים ועונים אמן, אבל אם יש חשש שיש אנשים שלא יישארו עד סוף התפילה כשמאריכים בתפלה יותר מדאי, אפילו אחד עודנו מתפלל יכול להתחיל בחזרת הש"ץ וכמבואר בשו"ע, וכמו שכתב המג"א החתי"א שדוקא לעשירי מצטרף, וכשת הדחק גדול אפילו ארבע עור מתפללין בתחיל בחזרת הש"ץ כהפוסקים חדשע שומעים אינו מעכב, שסומכין על המהרלב"ח וכנה"ג וכה"ח, ואז החזרה כמו פורט על שמע ממבואר בסימן ס"ט, וכותב לשמנע קדושה ומודים דרבנן ואמן, ולא מעולה כתפלת הציבור עוד פעם כעיקר התקנה, שלזה צריך תשעה שומעין כדיו, וכמבואר בשו"ע סימן קכ"ד

רוב ציבור לשמו"ע וחזרת הש"ץ

נערך ע"י יחזקאל הרטמן

4a) חיי אדם כלל כט ס"א

[א] קרוב בעיני להיות ברכת שליח צבור לבטלה. כתב ב"י קרוב אבל לא ממש כי כבר כתב לעיל ריש סימן נ"ה דאם התחיל בעשרה ואפילו יצאו קצתן השליח צבור גומר וגם נתבאר בב"י (נו. ד"ה תב הגימ')

8) חיי אדם כלל כט ס"א

א הש"ץ חוזר התפלה, וצריכין הכל לשמוע ולענות אמן על כל ברכה וברכה. ואם אין ט' שומעים ועונין, הרי כל הברכות שמברך הם לבטלה ועונשו גדול מאוד ¹, ולכן צריך כל אדם ² לשתוק, ואפילו ללמוד אסור בשעת חזרת הש"ץ. ויש אומרים שמחויבים לעמוד בשעת חזרת הש"ץ ³. ואם יש רק ט' השומעים ואחד מהם ישן, יש ליהדר להקיצו כדי שישמע. והוא הדין כשמתפלל, ימתין עד שיסיים. ובדיעבד אם אי אפשר, מצטרף ⁴, ודוקא א' ⁵ (סי' נ"ה):

12) תשובות והנהגות ח"א סיי קב

מן הגרי"ס זצ"ל (הגאב"ד דבריסק) החמיר שאין בששה מתפללין דין תפלה בציבור שצריך עשרה מתפללין יחד ובוה נקרא תפלה בציבור, ולא שייך בזה רובו ככולו כשם שלא שייך לומר שמספיק שיהיה בכוס רוב ורביעית, גם כאן ציבור היינו עשרה מתפללין יחד דוקא, וכ"כ בתשנ"י י"ד אליהו" [רגולר זצ"ל] ס' ז'. ומהגה"ש רבי אליהו אלעזר דסלר זצ"ל שמעתי שבישיבה (תת) בקעלם החמירו מאד שכולם יסיימו בבת אחת ממש גאל ישראל ויתחילו יחד ממש שמונה עשרה שרק זהו תפלה בציבור, ועיקר דין זה עכ"פ לענין לכתחלה מפורש בפוסקים, עיין במשנ"ב סימן ס"ו ס"ק ל"ה, ופמ"ג ס"י ק"ט סק"ב.

ונראה דכשיש רק ששה מתפללים וישנם עשרה עם

אותם שאין מתפללים, יש שני דעים: "תפלה בציבור" ו"תפלת הציבור", תפלה בציבור היינו תפלת יחיד בציבור, ולזה מועיל רובם ככולם שמתפללים יחד תפלה, ותפלת הציבור היינו כשציבור מתפללין יחד, ותפלה בציבור מרדצה אבל לא אלים כתפלת

14) מנחת יצחק ח"ט סו"ס ו

ג.ב. שו"ר נספר התפילה נצטור (סי' מ"ה אות ט') שהניח מספר עמק זרבה (להגרא"ל פומנרנ"יק ז"ל) בעניני תפילה (סי' ו') שהוכיח נכמה ראיות שאין הבדל בין אמירת דברים שנקדשה לבין מעלת תפילה נצטור גמורה, וזכינו כולנו מהני, וכן הביא סט מספר בית ברוך על חיי"א שם (נפ"ג ג'), ופלה מה שמורגל צפי רבנן ללמוד מכה דברי חיי"א דלא אמרינן רובו ככולו בתפילה נצטור, ויש לתמוה על הלומדים ששמו צפיהם של חיי"א והשמנ"צ מה שלא חוונו לזה כלל" וע"ש גם נמלוטים שנקוף הספר עכ"ד. =

15) מנחת יצחק ח"ט סיי ז

ובבן נראה להלכה דיש להחמיר להתחילה היכל דלפאשר אבל נלא אפשר נראה כנ"ל. =

3) בית יוסף סיי נה

1-ו כתוב בהגהות מיימוניות צ"ח (תפלה אות ט) בשם הר"ס (נמשו ד"פ סי' תקט"ז וד"ל סי' רט) שאם התחיל אחד להתפלל לבדו ואינו יכול לענות עמהם ואין כאן אלא תשעה שירלו לענות אפילו הכי מלנטרף עמהם לכמיז ונקדשתי צמוך בני ישראל אכל עשרה דבני קדושה ניכה שכינה שריא ומדע מקטן המוטל בע"פיה דמלנטרף לרבי יהושע פן לוי ואפילו למאן דפליגי זהו משום דלא ידע למי מצרכין ולאו נר קדושה הוא אמנם טוב והגון להתמין עד שיגמור תפלתו כדי שיזכה גם הוא לענות עמהם ואפילו יש שם עשרה בלא הוא נכון להמתין כדי שיזכה גם הוא כדפרישית ונלמד שיהא שבות להספלה עכ"ל. ומנאן למד מורי הכי הגדול מה"ר יעקב פ' רצ ונל"ה"ה שאם היה אחד ישן מלנטרף עם משעה לקדיש ולקדושה דכיון דלזכא עשרה דבני קדושה ניכה שפיר שריא שכינתא עליהו. ואח"כ מלמא

9) שיח הלכה סיי נה ס"ק יב לפ"ז נמצא דש"ץ התחיל חזרת הש"ץ יב

ונודע שאין ט' שגמרו תפילתם — ולשיטת הא"ר ודה"ח המובא במ"ב ס"ק ל"ב אפילו אם ד' מתפללין — ג"כ מצטרפים ואין ברכות הש"צ לבטלה. וכ"ה להדיא בח"א כלל כ"ט ס"א. וזה דלא כשו"ע הגר"ז כאן ס"ו דס"ל דדינא דשו"ע הוא רק לגבי קדיש וברכו ולא לגבי חזרת הש"צ. ובחזרת ברכות לבטלה. ואפשר דשו"ע הגר"ז למד בזה כדברי הדרישה סיי קכ"ד סק"א דביאר דאינו ממש ברכות לבטלה משום דינא דשו"ע כאן בס"ג דאם התחיל בעשרה אפילו יצאו מקצתן גומר הש"צ התפלה. ונמצא לפ"ז דרק אם כיוונו בתחילת חזרת הש"צ, [ולכאורה סגי אפילו רק בתיבה א' מחזרת הש"צ] הוי קרוב לברכות לבטלה, אבל אם לא כיוונו מתחילת חזרת הש"צ הוי ממש ברכות לבטלה. וכ"כ בשו"ת וממו"ר הגרש"ז אויערבאך שליט"א שמעתי, בכיארור דינא דשו"ע דקרוב לברכות להיות לבטלה, דמייירי שכיוונו עשרה לברכת אבות, ולכן לגבי שאר הברכות, אפילו שאין ט' מכוונים הוי רק קרוב לברכות לבטלה, דהרי גם ביחיד המתפלל שלא כיוון בשאר ברכות אין ברכותיו לבטלה, עיין שו"ע סי' ק"א ס"א, ולא גרע אי כוונת השומעים מהמתפלל עצמו. ואע"ג דשאני התם שדיבר עכ"פ בפיו ולכן מהני אע"ג שלא כיוון ולבו בל עמו, משא"כ באינו שומע כלל מה שהש"צ אומר. מ"מ אפשר דכיון שעכ"פ עשו אותו בתחלה לשליח צבור שפיר מהני. עכ"ד. ולפ"ז אפילו אם לא כיוונו כל התשעה בשאר ברכות שמו"ע ג"כ הוי רק קרוב לברכות לבטלה, מאידך לפ"ז בעינן שיכוונו כל העשרה לכל ברכה ראשונה דשמו"ע. משא"כ לכיארורו של הדרישה,